

תורה ושרח

בראשית

ויחי

מצרים לפרעה כי-מכרו
 מצרים איש שדהו כי-חזק
 עליהם הרעב ותהי הארץ
 לפרעה: ואת-העם העביר
 אתו לערים מקצה גבול-
 מצרים ועד-קצהו: רק ארמת
 הכהנים לא קנה כי חק
 לכהנים מאת פרעה ואכלו
 את-חקם אשר נתן להם פרעה
 על-פן לא מכרו את-ארמתם:
 ויאמר יוסף אל-העם הן קניתי
 אתכם היום ואת-ארמתכם
 לפרעה הא-לכם זרע וזרעתם
 את-הארמה: והיה בתבואת
 ונתתם חמישית לפרעה
 וארבע הידת יהיה לכם לזרע
 השדה ולאכלכם ולאשר
 בבתיכם ולאכל לטפכם:
 ויאמרו החיתנו נמצא-חן
 בעיני אדני והיינו עבדים
 לפרעה: וישם אתה יוסף לחק
 עד-היום הזה על-ארמת
 מצרים לפרעה לחמש רק
 ארמת הכהנים לבדם לא
 היתה לפרעה: וישב ישראל
 בארץ מצרים בארץ גשן
 ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד:
 ויחי יוחי יעקב בארץ מצרים שבע
 עשרה שנה ויהי ימי-יעקב
 שני חייו שבע שנים וארבעים

כט ומאת שנה: ויקרבו ימי-
 ישראל למות ויקרא לבנו
 ליוסף ויאמר לו אם-נא
 מצאתי חן בעיניך שים-נא
 ידך תחת ירכי ועשית עמדי
 חסד ואמת אל-נא תקברני
 במצרים: ושכבתי עם-אבתי
 ונשאתני ממצרים וקברתני
 בקברתם ויאמר אנכי אעשה
 כדברך: ויאמר השבעה לי
 וישבע לו וישתחו ישראל
 על-ראש המטה:
 מח" ויהי אחרי הדברים האלה
 ויאמר ליוסף הנה אביה חלה
 ויקח את-שני בניו עמו את-
 ב מנשה ואת-אפרים: ויגד
 ליעקב ויאמר הנה בנה יוסף
 בא אליה ויתחזק ישראל וישב
 ג על-המטה: ויאמר יעקב אל-
 יוסף אל שדי נראה-אלי בלז
 ד בארץ פנען ויברך אתי: ויאמר
 אלי הנני מפרך והרביתה
 ונתתיה לקהל עמים ונתתי
 את-הארץ הזאת לזרעה
 ה אחריה אחזת עולם: ועתה
 שני-בניה הנולדים לה בארץ
 מצרים עד-באי אליה מצרימה
 לז-הם אפרים ומנשה כראובן
 ושמעון יהיו-לי: ומולדתה

אשר-הולדת אחריהם לה
 יהיו על שם אחיהם יקראו
 ז בנחלתם: ואני | בבאי מפדן
 מטה עליו רחל בארץ פנען
 בדרך בעוד כברת-ארץ לבא
 אפרתה ואקברה שם בדרך
 ח אפרת הוא בית לחם: וירא
 ישראל את-בני יוסף ויאמר
 ט מי-אלה: ויאמר יוסף אל-
 אביו בני הם אשר-נתן-לי
 אלהים בזה ויאמר קחם-נא
 י אלו ואברכם: ועיני ישראל
 פברו מזקן לא יוכל לראות
 ויגש אתם אליו וישק להם
 יא ויחבק להם: ויאמר ישראל
 אל-יוסף ראה פניך לא פללתי
 והנה הראה אתי אלהים גם
 יב את-זרעה: ויוצא יוסף אתם
 מעם ברפיו וישתחו לאפיו
 יג ארצה: ויקח יוסף את-שניהם
 את-אפרים בימינו משמאל
 וישראל ואת-מנשה בשמאלו
 מימין ישראל ויגש אליו:
 יד וישלח ישראל את-ימינו
 וישת על-ראש אפרים והוא
 הצעיר ואת-שמאלו על-ראש
 מנשה שפל את-ידיו כי מנשה
 טו הבכור: ויברך את-יוסף ויאמר
 האלהים אשר התהלכו אבתי
 לפניו אברהם ויצחק האלהים

אפרים: 2. ויגד - וכבר ליעקוב וקאל הוודא בנג יוסף איגא אליך ותקווא ישראל וגלס עלא אלפרשיה: 3. ויאמר - וקאל יעקוב אלא יוסף טאיק אלכאפי אתגלא אליי פי לוז פי ארץ כנען וברך אלי: 4. ויאמר - וקאל אלי הוודאני מינימך ואכתרך ואגעלך לגוק אומם ואגעל אלא אלארץ האדי לנסלך תבעך מיליך אלדהר: 5. ועתה - והלאן תנין בניך אלמוולודין לך פי ארץ מצר חיתא מגי אליך למצר לי הימה אפרים ומנשה כראובן ושמעון יכונו לי: 6. ומולדתך - ומוולדתך אלדי תכליף תבעהון לך יכונו עלא איסים אכוותהון יתסמו פי ורתתהון: 7. ואני - ואנא פי מגי מפדן <מתית> עלי רחל פי ארץ כנען פי טריק פי עאד כימיקדר מיל מין אלארץ למגי לאפרת ודפנתהא תם פי טריק אפרת היא בית לחם: 8. וירא - ונצר ישראל אלא בנין יוסף וקאל מנין הדולי: 9. ויאמר - וקאל יוסף אלא אבו בניני הימה אלדי עטא לי אלרב הינא וקאל קדמהון הלאן אליי ואברכהון: 10. ועיני - ועיון ישראל תקלו מן אלכתייאריה לם יגציר לינצור וקדם ליהון אליה וקבל ליהון וענק ליהון: 11. ויאמר - וקאל ישראל יוסף נצור וגהך לם צדקת ליאקסע והוודה ארווה לי אלרב איצא אלא נסלך: 12. ויוצא - וכרג יוסף ליהון מן ענד רכאבו וסגד לווגהו על ארץ: 13. ויקח - ואכד יוסף אלא תנינהון אלא אפרים פי ימינו מן שמאל ישראל ואלא מנשה פי שמאלו מן ימין ישראל וקדם אליה: 14. וישלח - ומד ישראל אלא ימינו וגעל על ראס אפרים והוא אלזגיר ואלא שמאלו עלא ראס מנשה פרז אלא ידיה אין מנשה אלכיביר: 15. ויברך - וברך אלא יוסף וקאל אלרב אלדי תמצו אבאתי קידמו אברהם ויצחק אלרב מקוויית

אלארץ לפרעון: 21. ואת - ואלא אלקום פוות אלו לל קודא מן טרף תיכים מצר וחיתא טראפון: 22. רק - פקט ארץ ליקסוס לם שתרא אין ריסיס ליקסוס מן ענד פרעון ויאכלו אלא רסמהון אלדי עטא ליהון פרעון עלא דאליך לם באעו אלא אראציהון: 23. ויאמר - וקאל יוסף אלא אלקום הוודא שתארית ליכון אליום ואלא אראציוון לפרעון האיי ליכון זרע ותזרעו אלא אלארץ: 24. והיה - ויכון פי טלוע למגלאת ותעטו כימיס לפרעון וארבע טוק יכון ליכון לזרע אלחקליה ולאכילכון ולאלי פי ביותכון ולל אכל לטפלכון: 25. ויאמרו - וקאלו עיישתנא נווגד חץ פי הצרית סידי ונסיר עביד לפרעון: 26. וישם - וגעל ליהא יוסף ליל ריסיס חיתא אליום הארא עלא ארץ מצר לפרעון לל כימיס פקט ארץ ליקסוס לווחדהון לם כאנית לפרעון: 27. וישב - וגלס ישראל פי ארץ מצר פי ארץ גושן וסתמלכו פיהא ונמיו וכתרו גרא: 28. ויחי - ועש יעקוב פי ארץ מצר סבתעשר סניה וכאן אייאם יעקוב סנין חייתו מייה וסבעה וארבעין סניה: 29. ויקרבו - וקרבו אייאם ישראל לימות ונדא לאבנו ליוסף וקאל לו אנכאן הלאן וגדת חץ פי הצרתך געל הלאן ירך תחת ורכי ותצנע מעי פצל וחק לא הלאן תדפני פי מצר: 30. ושכבתי - ואטגיע מע אבאתי ותחמלני מן מצר ותדפיני פי מדפינ[נ]תון וקאל אנא אצנע כי כלמאך: 31. ויאמר - וקאל חליף לי וחלף לו וסגד ישראל עלא ראס אלפרשיה:

מח

1. ויהי - וכאן בעד אלכלם הדולי וקאל ליוסף הוודא אבוך מריץ ואכד אלא תנין בנינו מעו אלא מנשה ואלא

לראות, ומעין זה ב: כמנת. ג: חסכת - חשכתי - נרדפים. 14. שכל - פילג, וכן ב: ג: צלאח - השכיל, כת"א ורש"י: כתרנומו. אחימנין, בהשכל וחכמה השכיל את ידיו. 15. ותחלכו וגו' - וכן ב: אשר התהלכתי לפניו מנעוריי עד היום הזה. מעוריי - מנעוריי, וכן ב.

22. חכמים - וכן ב: כמרים, בעקבות ת"א (כומריא), וכן בפסוק 26, בדומה לנהוג בשרח המערבי, ראה בריאשר 1998, עמ' 28. וראה עתה אבישור 2001, עמ' 73-75. 24. חידת - ב: אלקיסמת - חלקים. ולאכל - ולאוכל. ב: וליתמעמו - ותאכילו.

מח

10. מזקן - ב: סן שיוכיה. ג: שיוכיה - נרדפים. 11. פללתי - האמנתי

הֲרַעָה אֶתִּי מֵעוֹדֵי עַד-הַיּוֹם
 טו הַזֶּה: הַמֵּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל-
 רָע וַיְבָרֶךְ אֶת-הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא
 בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵי אֲבֹרָהֶם
 וַיִּצְחַק וַיִּדְגּוּ לִרְבֹּב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:
 טו וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי-יֹשִׁיט אֲבִיו יָד-
 וַיִּמְנֹנוּ עַל-רֹאשׁ אֲפָרַיִם וַיִּרַע
 בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יָד-אֲבִיו לְהִסִּיר
 אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ-אֲפָרַיִם עַל-
 טו רֹאשׁ מְנַשָּׁה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-
 אֲבִיו לֹא-כֵן אֲבִי כִּי-זֶה הַבְּכֹר
 טו שֵׁם יִמְיִנָּה עַל-רֹאשׁוֹ: וַיִּמָּאֵן
 אֲבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי בְנֵי יָדַעְתִּי
 גַם-הוּא הוּא יִהְיֶה-לָעַם וְגַם-הוּא
 יִגְדֹל וְאוֹלָם אַחִיו הַקָּטָן יִגְדֹל
 מִמֶּנּוּ וְזָרְעוֹ יִהְיֶה מְלֵא-הַגּוֹיִם:
 כ וַיְבָרַכְם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר
 בָּהּ יְבָרֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ
 אֱלֹהִים כְּאֲפָרַיִם וְכַמְנַשָּׁה
 וַיִּשֶׂם אֶת-אֲפָרַיִם לִפְנֵי מְנַשָּׁה:
 כא וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף
 הִנֵּה אֲנִי מֵת וְהָיָה אֱלֹהִים
 עִמָּכֶם וְהִשִּׁיב אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ
 כב אֲבֹתֵיכֶם: וְאֲנִי נֹתְתִי לָךְ
 שְׂכֵם אֶחָד עַל-אֲחִיךָ אֲשֶׁר
 לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמָרִי בְּחָרְבִי
 וּבְקִשְׁתִּי:
 ככ וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל-בָּנָיו וַיֹּאמֶר ס
 הָאֲסֹפּוֹ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת

אֲשֶׁר-יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית
 ב הַיָּמִים: הִקְבְּצוּ וּשְׁמַעוּ בְנֵי
 יַעֲקֹב וּשְׁמַעוּ אֶל-יִשְׂרָאֵל
 ג אֲבִיכֶם: רְאוּבֵן בְּכָרוֹ אֹתָהּ
 כָּחִי וְרֹאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שֵׁאת
 ד וַיִּתֵּר עוֹז: פָּחוּז כַּמִּים אֶל-תּוֹתֵר
 כִּי עָלִית מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ אֵז
 חֲלַלְת יִצְוֵעֵי עֵלָה:
 ה שְׁמַעוֹן וְלוֹי אַחִים כְּלוֹ חֲמֵס
 ו מְכֹרְתֵיהֶם: בְּסֹדֶם אֶל-תְּבֹא
 נַפְשֵׁי בְקַהְלָם אֶל-תַּחַד כְּבוֹדֵי
 כִּי בְאִפְס הַרְגוּ אִישׁ וּבְרַצְנָם
 ז עֲקְרוּ-שׁוֹר: אֲרוּר אִפְס כִּי עוֹז
 וְעִבְרַתָם כִּי קִשְׁתָה אַחֲלָקָם
 בִּיעֲקֹב וְאִפְיָצַם בְּיִשְׂרָאֵל:
 ח יְהוּדָה אֹתָהּ יוֹדוּךָ אֲחִיךָ יִרְדָּה
 בְּעֶרְףְּ אֲיֹבִיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לָךְ בְּנֵי
 ט אֲבִיךָ: גֹּר אֲרִיָּה יְהוּדָה מִטְרַף
 בְּנֵי עָלִית פֹּרַע רִבֵּץ כְּאֲרִיָּה
 י וְכַלְבִּיָּא מִי יִקְיָמְנוּ: לֹא-יִסּוֹר
 שְׁבֹט מִיְהוּדָה וּמַחֲקֵק מִבֵּין
 רַגְלָיו עַד כִּי-יִבֹא שׁוֹלָה וְלוֹ
 יא יִקְהַת עַמִּים: אֲסֹרֵי לִגְפָן עִירָה
 וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתָנוּ כַּבֵּס בֵּינָן
 לְבָשׁוּ וּבְדָם-עַנְבִים סוֹתָה:
 יב חֲכַלְיֹלֵי עֵינַיִם מִיָּזֶן וּלְבָן-שָׁנַיִם
 מַחֲלָב:

יג זְבוּלָן לַחֹף יָמִים יִשְׁכֵן וְהוּא
 לַחֹף אֲנִיָּת וַיִּרְכְּתוּ עַל-צִידוֹן:
 יד וַיִּשְׁכַּר חֲמֹר גְּרָם רִבֵּץ בֵּין
 טו הַמְשַׁפְּתִים: וַיֵּרָא מְנַחֵה כִּי
 טו טוֹב וְאֶת-הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיִּט
 שְׁכָמוֹ לְסַבֵּל וַיְהִי לְמַס-עֶבֶד:
 טז הֵן יָדִין עַמּוֹ כְּאֶחָד שְׁבֹטֵי
 ח יִשְׂרָאֵל: יְהִי-דָן נַחֲשׁ עָלָי-
 דָרָךְ שְׁפִיפֹן עָלָי-אֲרַח הַנֶּשֶׁף
 עֲקֵבֵי-סוֹס וַיִּפֹּל רִכְבוֹ אַחֲוֹר:
 ח לִישׁוּעָתָךְ קִוִּיתִי יְהוָה:
 ט גֹּד גְּדוּד יִגְדַּנּוּ וְהוּא
 יגֹד עֲקֵב:
 כ מֵאֲשֶׁר שְׁמָנָה לַחֲמוֹ
 וְהוּא יִתֵּן מֵעַד-נֵי-מֶלֶךְ:
 כא נִפְתְּלוּ אֵילָה שְׁלַחָה
 הַנֶּתֶן אֲמָרֵי-שֹׁפֵר:
 כב בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֵּן פֶּרֶת
 עָלָי-עֵין בְּנוֹת צַעֲדָה עָלָי-
 כג שׁוֹר: וַיִּמְרָרְהוּ וּרְבּוּ וַיִּשְׁטַמְהוּ
 כד בְּעָלֵי חֲצִים: וַתִּשָּׁב בְּאִיתָן
 קִשְׁתּוֹ וַיִּפּוּ זָרְעוֹ יָדָיו מִיָּדֵי
 אֲבִיר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רָעָה אֲבָן
 כה יִשְׂרָאֵל: מֵאֵל אֲבִיךָ וַיַּעֲזֹרְךָ
 וְאֵת שְׂדֵי וַיְבָרַכְךָ בְּרִכַּת שָׁמַיִם
 מֵעַל בְּרִכַּת תְּהוֹם רִבְצַת תַּחַת
 ט בְּרִכַּת שְׂדֵים וְרַחֵם: בְּרִכַּת
 אֲבִיךָ גְּבֹרֵי עַל-בְּרִכַּת הוֹרֵי
 עַד-תָּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם תְּהִיִּן

7. ארור - מלעון גצבהון אין קווי וכלקהון אין צעב אקסמהון פי יעקוב ואבררהון פי ישראל:
 8. יהודה אתה <!> ישכרוך אכוותך ידך פי רקבית עדווינג יסגרו לך בנין אבוך: 9. גור - גרו אלסבע יהודה מן אלכטף יא בני טליעית רכע ברץ <!> כיל סבע וכילבווייה מינו יקימו: 10. לא - לם יזול קציב אלחכים מן יהודה וראסים מן בין אקדמו חיתא אין יגי אלמטיח ולו יתגווקו אלאומם: 11. אסרי - ראביט לל דלייה שחשו ולל דארוך בנין אתנתו כאסיל פיל כמר לבסו ופי מאיית אלעיניב תובו: 12. חכלילי - אחמר לעיון מן אלכמר ואבייץ סנין מן אלחליב: 13. זבולון לחפית אלבחר יסכון והוא לחפית אלמרכיב ותכמו ואציל חיתא צידא: 14. יששכר חמאר מעאצים באריך בין אלסאפין: 15. וירא - ונצר ריאהה אין חסין ואלא אלארץ אין לדידיה ומד כיתפו ליחמיל וצאר לבאג כדאמיה: 16. דן ישאריע קומו כי ואחיד אסבט ישראל: 17. יהי - יכון דן חנש עלא אלטריק תעבאן עלא סיכיה לאסיע כעיב אלכיל וראמי ראכבו לוורא: 18. לישועתך - לפרגך סתרגית יא אללה: 19. גד עסכר יעסכרו מינו והוא יתעסכר פיל אווכיר: 20. מאשר סמינו טועמו והוא יעטי לדאיית אלמאליך: 21. נפתלי גוליה מבעותיה גאעיל אקוואל אלחסנין: 22. בן - גיצין מתמין יוסף גיצין מתמין עלא אלעין בנאת פשכאת עלא צור: 23. וימררהו - ומרמרו ונשאבו ועדו צחבין נשטיב: 24. ותשב - וגלסית פיל קוויה קוסו ואדהבו זנוד אידיה מן קדאם גליל יעקוב מן תם מקווית נסל ישראל: 25. מאל - מן טאייק אבוך ויעינג ואלא אלכאפי ויברכך ברכת אלסמא מן פוק ברכאת אלגימיר ברכת תחת ברכאת אלכאב ואלאים: 26. ברכת - ברכת אבוך קוויו על ברכאת אגדארי חיתא שהוויית יפאעי דהר

נסלו - מורעו. ג: שילה - אל משיח אלדי אלמולך אילו - המשיח אשר השלטון לו. 11. עירה - שחשו = ב: גחשו - הצורה הנכונה. וברם ענבים - מי ענבים, וכן ב. 12. חכלילי - אדום. ב: מחמיר - מאדים, כת"א. 13. וירכתו - וגבולו מניע לצידון, וכן ב. 14. המשפטים - בין השורות, בין התחומים, כת"א. כרשיי וכרסיג (בין אלצפין). 15. ויט שכמו לסבל - ב: ומיאל כתפו לייחמיל ניר אלשריעא - ויט כתפו לשאת את עול התורה, וראה רשיי: לסבול עול תורה. עבד - עבודה. ב: פאליה. ג: ומייל כתפו לל נקל וצאר לל כרג כאדים - והיטה כתפו להובלה והיה לקס עובד. 20. מאשר - ב: מן סיבט אשר - משכט אשר. מעדני - לדאיית = ב: לדאייד. ג: סלד. 21. שלחה - ג: ממלוקה - משולחת, משוחררת. והשווה רשיי: אילה משולחת לרוין. 22. בן פרת - ענף יקר ערך, ונראה שצריך לגרום כמו ב: גיצין אלמיתמיר, וכמו ג: נוצון מיתמיר - ענף פורה. וראה ראביע. וראה רמב"ן: נטע שבו פארות רבות. 24. ותשב - וישבה, וכן ב. אך ג: ושבה. ויפזו - והוזהבו, גור את המילה מן "פז", וכן ב. רעה אבן ישראל - מפרנס את זרע ישראל, וכן ב: מיקויות אבאת ובנין ישראל -

אלי מן זגרי חיתא אליום האדא: 16. המלאך - אלמלאך אלפאכין אלי מן גמיע ראדי יבאריך אלא אלגולמאן ויתסמא פיהון סמי ואיסים אבאתי אברהים ויצחק ויכתרו מיתיל סמך אלבחר לל כותרא פי מאבין אלארץ: 17. וירא - ונצר יוסף אין געל אבו יד ימינו עלא ראס אפרים וציעיב פי חצרותו וסנד יד אבו ליזוויל ליהא מן עלא ראס אפרים ליחטהא עלא ראס מנשה: 18. ויאמר - וקאל יוסף אלא אבו לם כידא אבי אין האדא אלכביד געל ימינג עלא ראסו: 19. וימאן - ומרד אבו וקאל עריפית בני עריפית איצא הוא יכון לל קום ואיצא הוא יעצם ופלאכין אבו זגיר יעצם אכתר מינו ונסלו יכון מלו אלטיעוב: 20. ויברכם - וברכהום פי דאליך אליום קאיילא פיך יברוך ישראל קאיילא יגעלך אלרב מיתיל אפרים ומיתיל מנשה וגעל אלא אפרים קדם מנשה: 21. ויאמר - וקאל ישראל אלא יוסף הוודא אנא ראייה במות ויכון אלרב מעכון וירגיע ליכון אלא ארץ אבתכון: 22. ואני - ואנא עטית לך קיסים זוד עאן אכוותך אלדי אכרת מיד אלאמורי פי צלאתי ופי תכדעי:

מט

1. ויקרא - ונדא יעקוב אלא בנינו וקאל אנגמעו ואכביר ליכון אלא אלדי יתעדף ליכון פי אכרית אלאיאם: 2. הקבצו - אנגמעו וסמעו בנין י[ע]קוב וסמעו מן ישראל אבוכון: 3. ראובן ביכרי אינתא קוותי ואוולת חילי אזווד פיל איזמיה ואזווד פיל צלטאניה: 4. פחו - אסתעגלת כיל מא לם תפעלת אין טליעית מטגיע אבוך חין בדלת אלדי עלא פרטי טיליע: 5. שמעון ולוי אכווייה ערית צילים עדתהון: 6. בסדם - פיסרהון לא תדכול נפסי פי גוקהון לא ינגימיע כראמי אין פי גצבהון קתלו רגול ופירצהון קלעו צור אלעאדו:

16. וידנו לרב - וירכו כמו דני הים לרוב, כת"א. ב: ויינמו ליל כותרא - ויפרו לרוב. 19. מלא הגוים - ב: האכים פיל שעוב - שולט בעמים. 22. בחרבי ובקשתי - בתפילתי ובבקשתי, וכן ב: פי צלאתי ופי טולביתי.

מט

1. הימים - ב: אלומאן - הזמן. 3. יתר שאת ויתר עז - יותר בכחונה ויותר במלכות, וכן ב: מיפצל פיל איזמיה ומיפצל פיל צלטניה, בעקבות ת"א ופירוש רשיי. 4. פחו וגר - נחפות כמים, לא תיוותר, כי עלית משכבי אביך כאשר חיללת אשר על יצועי עלה, וכן ב. 6. עקרו שור - עקרו חמת האויב, וכן ב, בעקבות ת"א. 8. ידך בערף איביך - ב: ידך תיקווא עלא עדווינג - ידך יגברו על אויביך, כת"א. 9. מטרף - ב: מן אלפיטיסה - מן המרפה - נרדפים. רבין - ברין - שיכול אותיות מן רב"ן. ב: בך - ישב על ברכיו. 10. לא יסור וגר - לא יסור שבט השלטון מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד אשר יבוא המושיע, ולו יתאספו העמים, ומעין זה ב פרט לצירוף "מבין רגליו": מן בני בינינו - מבני בניו. ג: מן

לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְלִקְדֻקֵּד נְזִיר
אָחִיו:

כז בְּנֵימִין זָאב יִטְרֹף בְּבֶקֶר וְאֵכֶל
כח עַד וְלַעֲרֹב יִחַלֵּק שֶׁלֶל: כָּל-
אֱלֹהֵי שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשֶׂר
וְזֹאת אֲשֶׁר-דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם
וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר
כט כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֹתָם: וַיֵּצֵא אוֹתָם
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲנִי נֹאסֵף אֶל-
עַמִּי קְבְּרוּ אֹתִי אֶל-אֲבֹתֵי אֶל-
הַמְּעֵרָה אֲשֶׁר בְּשֹׁדֵה עֶפְרוֹן
ל החֲתָי: בַּמְּעֵרָה אֲשֶׁר בְּשֹׁדֵה
הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי-מִמְרָא
בָּאָרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם
אֶת-הַשְּׂדֵה מֵאֵת עֶפְרוֹן הַחֲתִי
לא לְאַחֲזֵת-קֶבֶר: שָׁמָּה קְבְּרוּ אֶת-
אַבְרָהָם וְאֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ שָׁמָּה
קְבְּרוּ אֶת-יִצְחָק וְאֵת רִבְקָה
אִשְׁתּוֹ וְשָׁמָּה קְבַרְתִּי אֶת-
לב לָאָה: מִקְנֵה הַשְּׂדֵה וְהַמְּעֵרָה
לב אֲשֶׁר-בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי-חֵת: וַיְכַל
וַיַּקְבֵּל לְצִוֹת אֶת-בָּנָיו וַיֹּאסֵף
רַגְלָיו אֶל-הַמַּטָּה וַיִּגְעַע וַיֹּאסֵף
נא אֶל-עַמּוּיֹ: וַיִּפֹּל יוֹסֵף עַל-פְּנֵי
ב אָבִיו וַיִּבֶךְ עָלָיו וַיִּשְׁק-לוֹ: וַיֵּצֵא
יוֹסֵף אֶת-עַבְדָּיו אֶת-הַרְפָּאִים
לְחַנֹּט אֶת-אָבִיו וַיַּחְנֹטוּ
הַרְפָּאִים אֶת-יִשְׂרָאֵל:
ג וַיִּמְלְאוּ-לוֹ אַרְבַּעַיִם יוֹם כִּי כָן

וַיִּמְלְאוּ יָמֵי הַחַנּוּטִים וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ
ד מִצְרַיִם שִׁבְעִים יוֹם: וַיַּעֲבְרוּ
וַיָּמִי בְכִיתוֹ וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל-בֵּית
פֶּרְעֹה לֵאמֹר אִם-נָא מִצְאֹתִי
חן בְּעֵינֵיכֶם דַּבְּרוּ-נָא בְּאָזְנִי
ה פֶּרְעֹה לֵאמֹר: אָבִי הַשְּׁבִיעֵנִי
לֵאמֹר הִנֵּה אֲנֹכִי מֵת בְּקִבְרֵי
אֲשֶׁר פָּרִיתִי לִי בָאָרֶץ כְּנָעַן
שָׁמָּה תִקְבְּרֵנִי וְעֵתָה אֵעֲלֶה-נָא
וְאִקְבְּרָה אֶת-אָבִי וְאֲשׁוּבָה:
ו וַיֹּאמֶר פֶּרְעֹה עֲלֶה וְקַבֵּר אֶת-
ז אֲבִיָּה כַּאֲשֶׁר הַשְּׁבִיעִיתָ: וַיַּעַל
יוֹסֵף לְקַבֵּר אֶת-אָבִיו וַיַּעֲלוּ
אֹתוֹ כָּל-עַבְדָּי פֶּרְעֹה זִקְנֵי בֵיתוֹ
ח וְכָל זִקְנֵי אֶרֶץ-מִצְרַיִם: וְכָל-
בֵּית יוֹסֵף וְאָחִיו וּבֵית אָבִיו
וְקַטָּפִם וְצֹאנָם וּבְקָרָם עֲזָבוּ
ט בָּאָרֶץ גִּשְׁוֹן: וַיַּעַל עִמּוֹ גַם-רֹכֵב
גַם-פְּרָשִׁים וַיְהִי הַמַּחְנֶה כְּבוֹד
י מְאֹד: וַיָּבֹאוּ עַד-גִּרְזֵן הָאָטוּד
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ-שָׁם
מִסַּפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ
יא לְאָבִיו אֲבֵל שִׁבְעַת יָמִים: וַיֵּרָא
וַיֹּשֶׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת-
הָאֵבֶל בְּגִרְזֵן הָאָטוּד וַיֹּאמְרוּ
אֲבֵל-כְּבוֹד זֶה לְמִצְרַיִם עַל-כֵּן
קָרָא שְׁמָה אֲבֵל מִצְרַיִם אֲשֶׁר
יב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן: וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו לוֹ כֵּן
יג כַּאֲשֶׁר צִוָּם: וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָּנָיו
אֶרְצָה כְּנָעַן וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ

בַּמְּעֵרָת שֹׁדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר
קָנָה אַבְרָהָם אֶת-הַשְּׂדֵה
לְאַחֲזֵת-קֶבֶר מֵאֵת עֶפְרוֹן הַחֲתִי
יד עַל-פְּנֵי מִמְרָא: וַיֹּשֶׁב יוֹסֵף
מִצְרַיִמָּה הוּא וְאָחִיו וְכָל-
הָעֹלָיִם אִתּוֹ לְקַבֵּר אֶת-אָבִיו
טו אַחֲרֵי קְבָרוֹ אֶת-אָבִיו: וַיֵּרָא
אָחִי-יוֹסֵף כִּי-מֵת אֲבִיהֶם
וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהִשָּׁב
וַיֵּשֶׁב לָנוּ אֵת כָּל-הַדְּעָה אֲשֶׁר
טז גְּמַלְנוּ אֹתוֹ: וַיֵּצֵאוּ אֶל-יוֹסֵף
לֵאמֹר אֲבִיָּה צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ
יז לֵאמֹר: כֹּה-תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנֵן
שָׂא נָא פֶשַׁע אַחִיָּה וְחַטָּאתָם
כִּי-רָעָה גְּמַלוּךְ וְעֵתָה שָׂא נָא
לִפְשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲבִיָּה וַיִּבֶךְ
יח יוֹסֵף בַּדְּבָרִם אֵלָיו: וַיֵּלְכוּ גַם-
אָחִיו וַיִּפְּלוּ לִפְנֵי וַיֹּאמְרוּ הֲנֵנוּ
יט לָהֶם לְעַבְדִּים: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יוֹסֵף אֶל-תִּירָאוּ כִּי הִתַּחַת
כ אֱלֹהִים אֲנִי: וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם
עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה
לְמַעַן עֲשֶׂה כִּיּוֹם הַזֶּה לְהַחְיֹת
שְׁבִיעִי כא עִם-דָּב: וְעֵתָה אֶל-תִּירָאוּ אֲנֹכִי
אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת-טַפְכֶּם
וַיִּנַּחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל-לִבָּם:
כב וַיֹּשֶׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית
אָבִיו וַיְחִי יוֹסֵף מֵאָה וְעֶשְׂרִים
כג סַפְטִיר שְׁנַיִם: וַיֵּרָא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם
בְּנֵי שְׁלֹשִׁים גַּם בְּנֵי מְכִיר בֶּן-

בית יוסף ואכוותו ובית אבו פקט טפלהון וגנמהון ובקרהון תרכו פי ארץ גושן: 9. ויעל - וטליע מעו איצא רכאב איצא פרסאן וכאן אלמחאט תקיל גרא: 10. ויבאו - ואיגו חיתא בידר אלשוך אלדי פי קטיע אלטאט ונווחו תם נוואח עצים ותקיל גרא וציניע לאבו חיזין סבע אייאם: 11. וירא - ונצר גאליס אלארץ אלכנעני אלא אלחיזין פי בידאר אלשוך וקאלו חיזין תקיל הדא למצר עלא דאליך סמא איסמה חיזין מצר אלדי פי קטיע אל שאט: 12. ויעשו - וצינעו בנינו לו כידא כאלדי ווצהון: 13. וישאו - וחמלו אלו בנינו ארץ כנען ודפנו אלו פי מגרית חקלית אלמטווייה אלדי שתרא אברהים אלא אלחקליה למיליך קבר מן ענד עפרון אלחתי עלא קידם ממרא: 14. וישב - וריגיע יוסף למצר הוא ואכוותו וגמיע טלעין מעו לידפון אלא אבו בעד דפנו אלא אבו: 15. ויראו - ונצרו אכוות יוסף אין מת אבוהון וקאלו בלכי יעאדינא יוסף ותרגיע ירגיע לינא אלא גמיע אלרדאווייה אלדי גזינא אלו: 16. ויצו - (ווצו) וואוצו אלא יוסף קאיילא אבוך ווצא קבל מימות קאיילא: 17. כה - כידא תקילו ליוסף בדכול ספח הלאן גירים אכוותך וכטיתהון אין רדאווייה גאזוך והלאן ספח הלאן לגירים עביד אילאה אבוך וביכי יוסף פיתכלם אליה: 18. וילכו - ומציו איצא אכוותו ונטבו קידמו וקאלו הוודאנא לך לל עביד: 19. ויאמר - וקאל אליהון יוסף לא תכאפו אין כאייף אלרב אנא: 20. ואתם - ואנתו חסבתו עליי רדאווייה אלרב חסבהא לל חסניה לאגל צנוע כל יום הארא ליאעייש קום כתיר: 21. ועתה - והלאן לא תכאפו אנא אקוויית ליכון ואל טפלכון וסלאהון וכלאם עלא קלבהון: 22. וישב - וגלס יוסף פי מצר הוא ובית אבו ועש יוסף מייה ועשר סנין: 23. וירא - ונצר יוסף לאפרים בנין תלתין איצה בנין מכיר איבין

יכונו לראס יוסף ולגימגימית מפרוק אכוותו: 27. בנימין כיל דיב יכטוף פיל ציביח יאכול נהביה ולל עיטה יקסים סלב: 28. כל - גמיע הדולי אסבאט ישראל תנעשר והאדי אלדי כלאם ליהון אבוהון וברך ליהון רגול אלדי כיברכתו ברך ליהון: 29. ויצו - ווצא ליהון וקאל אליהון אנא מנגימיע אלא קומי דפינו אלי אלא אבאתי אלא לימגרה אלדי פי חקלית עפרון אלחתי: 30. במערה - פיל מגרה אלדי פי חקלית אלמטווייה אלדי עלא קדאם ממרא פי ארץ כנען אלדי שתרא אברהים אלא אלחקליה מן ענד עפרון אלחתי למיליך אלקבר: 31. שמה - תם דפנו אלא אברהים ואלא שרה זוגתו תם דפנו אלא יצחק ואלא רבקה זוגתו ותם דפנת אלא לאה: 32. מקנה - משתרא אלחקליה ואלמגרה אלדי פי מן ענד בנין חת: 33. ויכל - וכמל יעקוב ליווצי אלא בנינו וגמע רגליה אלא אלפרטיה ותוופה ונגמע אלא קומו:

ג

1. ויפל - ונטב יוסף על וגה אבו וביכי עליה וקבל לו: 2. ויצו - ווצא יוסף אלא עבידו אלא אלחיכמא ליבליסמו אלא אבו ובלסמו אלחיכמה אלא ישראל: 3. וימלאו - וכמלו לו ארבעין יום אין כידא יכמלו אייאם בלסאמין ובכיו עליה מצריין סבעין יום: 4. ויעברו - ופאתו אייאם בכיו וכלאם יוסף אלא בית פרעון קאיילא אנכאן הלאן וגדית חץ פי חצרתכון כלמו הלאן פי חצרת פרעון קאיילא: 5. אבי חלפני קאיילא הוודא אנא ראיח באמות פי קברי אלדי חפרת לי פי ארץ כנען תם תדפיני והלאן אטלע הלאן וארפון אלא אבי וארגע: 6. ויאמר - וקאל פרעון טלע ודפון אלא אבוך כאלדי חלפך: 7. ויעל - וטיליע יוסף לידפון אלא אבו וטלעו מעו גמיע עביד פרעון כתיאר ביתו וגמיע כתיאריית ארץ מצר: 8. וכל - וגמיע

ד

חנטו... פחנטת, והלכו בעקבותיו שני תרגומים לתורה מעיראק ותרגום אחד מצפון אפריקה, ראה בפירוט, אבישור 2001, עמ' 70-71. 11. אבל מצרים - תרגם את השם ב: אבל מצר. 21. וידבר על לבם - ב: וכלם תיסלייאת עלא קלבהון - ודיבר ניהומים על לבם, בעקבות ת"א (ומליל תנחומין על לכהון). 23. על ברכי יוסף - וגידל יוסף, וכן ב, אך ג: אתרבו עלא רוכאב יוסף - גודלו על ברכי יוסף.

ספרנס אבות ובני ישראל, ושני התרגומים בעקבות ת"א (זן אבהן ובנין זרעא דישראל). 27. עד - שלל, כת"א וכרש"י: לשון בזה ושלל, המתורגם עדיה. וכן ג. אך ב: טאל אלעדיוו - הון האויב.

ה

2. לחנטו... ויחנטו - לכשם... ויבשמו, וכן בפסוק 3 ובפסוק 26, וכן בג, בעקבות רש"י: ענין טרקחת בשמים הוא. רס"ג תרגם בטילה זהה לעברית:

מְנַשֶּׁה יִלְדוּ עַל-בְּרַכֵּי יוֹסֵף:
 כד וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אָחָיו אֲנֹכִי
 מֵת וְאֱלֹהִים פָּקֵד יִפְקֹד אֶתְכֶם
 וְהֵעֵלָה אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ

הַזֹּאת אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב:
 כה וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר פָּקֵד יִפְקֹד אֱלֹהִים

אֶתְכֶם וְהֵעֵלְתֶם אֶת-עַצְמוֹתַי
 ס מִזֶּה: וַיְמַת יוֹסֵף בֶּן-מֵאָה
 וְעֶשֶׂר שָׁנַיִם וַיְחַנְטוּ אֹתוֹ
 וַיִּשֶׂם בְּאֵרוֹן בְּמִצְרַיִם:

בראשית ויחי 2

ישראל קאיילא דכר ידכור אלרב ליכון וטלעו אלא עצאמי
מן הינא: 26. וימת - ומת יוסף איבין מייה ועטר סנין
ובלסמו אלו ונגעל פיל סנדוק פיי מצר:

מנשה אנוולדו ורבא יוסף: 24. ויאמר - וקאל יוסף אלא
אכוותו אנא דאייח במות ואלרב דכר ידכור ליכון ויטליע
ליכון מן אלארץ האדי אלא אלארץ אלדי חלף לאברהם
ליצחק וליעקוב: 25. וישבע - וחלף יוסף אלא בנין